

Wszystko, co wiemy o Bołku

27 lutego 2016

Jedno jest pewne – lawirowanie między politycznymi układami miał we krwi. Tak właśnie Bołko II Świdnicki poszerzał swoją domenę, wkrótce pozostając ostatnim niezależnym Piastem na Śląsku.

XIV wiek to czas, kiedy niezależne od ponad 150 lat śląskie księstwa stopniowo ulegały wpływowi czeskim. Ich władcy prześcigali się w składaniu hołdów Janowi Luksemubrskiemu, który demonstrował swoją potęgę, raz za razem wkraczając zbrojnie na ziemie sąsiadów. Król Czech rychło podporządkował sobie księstwa raciborskie, cieszyńskie, niemodlińskie i kozielsko-bytomskie. Takiemu stanowi rzeczy sprzeciwiał się Kazimierz Wielki. W latach 30. XIV w. nie posiadał jednak dostatecznej siły przebicia, przymykał więc oczy na ekspansywne działania sąsiada. Nie znaczy to jednak, że przestał ostrzyć sobie zęby na śląskie księstwa. Spośród nich w 1336 r. niezależne, rządzone przez lokalną linię Piastów, pozostały tylko dwa, – jaworskie, znajdujące się w rękach Henryka I i świdnickie, w którym władał Bołko II.

WSPÓŁPRACOWNIK KAZIMIERZA WIELKIEGO

Bołko II, zwany Małym lub Świdnickim, odziedziczył po rodzicach cenne powiązania. Jego matka, Kunegunda, była bowiem córką Władysława Łokietka. W obliczu agresywnej polityki czeskiej dobre relacje z Polską okazały się dla księstwa świdnickiego zbawienne. Od 1329 r. Jan Luksemburski nękał Bołka zbrojnymi napadami, chcąc zmusić go do oddania się pod protekcję Czech. Książę nie dał się jednak przekonać do współpracy. Bezbłędnie wykorzystał atuty swego położenia w celu prowadzenia niezależnej polityki. W 1345 r. dołączył do stronnictwa Kazimierza Wielkiego, Ludwika Węgierskiego i niemieckich Wittelsbachów, których przedstawiciel zasiadał wówczas na cesarskim tronie. Nie wszyscy Piastowie śląscy

pozostawali tak niezłomni. W 1336 r. hołd królowi czeskiemu złożył Bolko Ziębicki, skuszony perspektywą dożywotniego uzyskania ziemi kłodzkiej.

Dla umocnienia swojej pozycji Bolko II zdecydował się na ślub z Agnieszką, reprezentującą rywalizujący z Luksemburgami ród Habsburgów. Dobre kontakty z Kazimierzem Wielkim otworzyły zaś przed świdnickimi kupcami drogę na Ruś Halicką.

Wkrótce kontakty między koalicjantami a Królestwem Czech uległy pogorszeniu. W marcu 1345 r. Karol Luksemburczyk, następca tronu czeskiego i kandydat na tron cesarski, został uwięziony w Kaliszu, najprawdopodobniej na polecenia Kazimierza Wielkiego. Oficjalnym powodem było niespłacanie przez Czechy długu zaciągniętego w Polsce. Luksemburczyk szybko opuścił więzienie, ale takie potraktowanie królewicza nie mogło pozostać bez wpływu na stosunki między państwami. Czara goryczy przełała się jednak w księstwie świdnickim. Według XIV-wiecznej kroniki Benesza z Pragi domena Bolka II napadnięta została przez pewnego rycerza, wasala króla czeskiego. Książę świdnicki schwytał agresora, umieścił w więzieniu i zamorzył głodem. W odpowiedzi Jan Luksemburski miał zaatakować niezależnego, śląskiego Piasta. Podany przez kronikarza powód wojny budzi wątpliwości, ale nie zmienia to faktu, że król czeski dokonał agresji na księstwo świdnickie. Przyczyną była jednak najprawdopodobniej jego obawa przed dalszym rozwojem koalicji antyluksemburskiej.

KOALICJA W NATARCIU

Sojusznicy ruszyli na pomoc Bolkowi II, chociaż strona niemiecka szybko wycofała się z konfliktu. Książę odparł jednak oddziały czeskie spod Świdnicy. Ciężar dalszych walk spadł przede wszystkim na barki polskie, z pewną pomocą Węgrów. Kazimierz Wielki postanowił wykorzystać dogodny moment i podporządkować sobie choć niektóre księstwa śląskie. Jego wojska ruszyły na Racibórz, ale w obliczu nadciągającej armii czeskiej król polski zdecydował wycofać do Krakowa. Jan

Luksemburski przez kilka dni oblegał wprawdzie miasto, ale wkrótce węgierskie posiłki pobiły jego oddziały pod Lelowem, zmuszając ambitnego władcę do ucieczki. Tymczasem, podczas krótkiego rozejmu w 1345 r., Bolko ubił jeszcze wyjątkowo korzystny interes. Zawarł układ z Henrykiem jaworskim o przeżycie. Henryk zmarł zaledwie rok później, a tym samym domena Bolka powiększyła się o jego włości.

Konflikt z Czechami wkrótce zaczął jednak wygasać. W 1346 r. podczas bitwy pod Crécy zginął Jan Luksemburski. Władca oślepił na starość, ale mimo to postanowił wziąć udział w rycerskiej szarży. Rok później zmarł cesarz Ludwik Wittelsbach. W tym momencie koalicja antyluksemburska straciła rację bytu. W 1348 r. Kazimierz Wielki zawarł więc z nowym królem czeskim, Karolem, kończący wojnę układ w Namysłowie. Obie strony zobowiązały się do zachowania przyjaźni i deklarowały współdziałanie w przyszłości. Nie doszło jednak do zmian terytorialnych. Największym zwycięzcą okazał się zatem Bolko Świdnicki, którego niezależność została uznana przez oba państwa.

POLITYCZNA ELASTYCZNOŚĆ

Bolko zdawał sobie sprawę, że funkcjonowanie między Polską a Czechami to nie lada wyzwanie dla małego księstwa. Ostatecznie zdecydował się na kompromis i, zachowując poprawne stosunki z Kazimierzem Wielkim, zaczął zbliżać się również do króla czeskiego. W 1350 r. wydał swoją bratanicę Annę za syna cesarza. Do aktu małżeństwa dołączyło zobowiązanie, że jeśli Bolko umrze bezpotomnie, cała jego domena zapisana zostanie potomstwu oblubieńców. Syn Karola IV zmarł wprawdzie niedługo potem, więc sam cesarz zdecydował się na małżeństwo z Anną, licząc na pokojowe zawładnięcie księstwem Bolka.

Bliskie koneksje z cesarzem dla księcia świdnickiego oznaczały same korzyści. Jak już zostało wspomniane, w 1346 r. poszerzył swoją domenę o księstwo jaworskie. Rozważna polityka Bolka sprzyjała wzrostowi gospodarczemu, dlatego wkrótce mógł zacząć

wykupywać zastawy od zadłużonych książąt śląskich. W 1358 r. otrzymał w dożywocie Kluczbork, Byczyne i Wołczyn, a także włączył do swojego terytorium Złoty Stok oraz połowę księstwa brzeskiego i oławskiego. W 1359 r. otrzymał od cesarza grody na pograniczu czesko-śląskim, a od książąt cieszyńskich odkupił księstwo siewierskie. Rok później dzięki wstawiennictwu Karola IV do jego domeny wcielona została połowa księstwa głogowskiego i ścinawskiego. 1364 r. przyniósł inny sukces. Bolko wykupił wówczas (znowu przy pomocy cesarza) Dolne Łużyce, które dzierżyć miał aż do śmierci. Tym samym książę awansował do roli istotnego gracza na arenie międzynarodowej. Zapraszano go do rozsądzania sporów innych europejskich władców, ceniono też jego rady.

Bolko II Świdnicki zmarł 28 lipca 1368 r. Jego księstwo trafiło w ręce żony, Agnieszki Habsburskiej, jako oprawa wdowia. Po jej śmierci w 1392 r. włączono je zaś do Królestwa Czeskiego, ze względu na układ Bolka z Karolem IV i małżeństwo cesarza z bratanicą księcia – Anną. Taki był kres domeny ostatniego, niezależnego śląskiego Piasta -księcia, który potrafił zachować zimną krew i odnaleźć się nawet w najtrudniejszej sytuacji politycznej.

Autorstwo: Antoni Olbrychski

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)

BIBLIOGRAFIA

1. Czapliński Marek, „Historia Śląska”, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002.
2. Jasiński Kazimierz, „Rodowód Piastów śląskich”, Wydawnictwo Avalon, Kraków 2007.
3. Szczur Stanisław, „Historia Polski. Średniowiecze”, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2002.
4. Wyrozumski Jerzy, „Kazimierz Wielki”, Zakład Narodowy im

Ossolińskich, Wrocław 2004.